A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2025. december 4.*

„Előzetes döntéshozatal – Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolása – 2001/29/EK irányelv – 2–4. cikk – Többszörözési jog – A »mű« fogalma – Az iparművészeti alkotások szerzői jogi védelme – Az iparművészeti alkotás eredetiségének vizsgálata – A »szabad és kreatív döntések« fogalma – E döntések értékelésének szempontjai – A kizárólagos jogok megsértésének értékelése”

A C-580/23. és C-795/23. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi fellebbviteli bíróságként eljáró stockholmi fellebbviteli bíróság, Svédország) (C-580/23) és a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) (C-795/23) a Bírósághoz 2023. szeptember 21-én, illetve 2023. december 21-én érkezett, 2023. szeptember 20-i, illetve 2023. december 21-i határozataival terjesztett elő

a **Mio AB**,

a **Mio e-handel AB**,

a **Mio Försäljning AB**

és

a **Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag** (C-580/23),

valamint

az **USM U. Schärer Söhne AG**

és

a **Konektra GmbH**,

LN (C-795/23)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

* Az eljárás nyelvei: német és svéd.

tagjai: F. Biltgen tanácselnök, T. von Danwitz, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács bírájaként eljárva, I. Ziemele (előadó), A. Kumin, és S. Gervasoni bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. január 30-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Mio AB, a Mio e-handel AB és a Mio Försäljning AB képviseletében Å. Hellstadius, M. Johansson és R. Wessman advokater,

– a Konektra GmbH és az LN képviseletében R. Hirsch és N. Tretter Rechtsanwälte,

– a Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag képviseletében M. Bruder és H. Wistam advokater,

– az USM U. Schärer Söhne AG képviseletében E. Keller és V. Zipperich Rechtsanwälte,

– a francia kormány képviseletében R. Bénard és E. Timmermans, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és J. M. Hoogveld, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Faroghi, J. Samnadda és G. von Rintelen, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2025. május 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A két előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o., HL 2014. L 10., 32. o.) 2–4. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmeket az egyrészt a Mio AB, a Mio e-handel AB és a Mio Försäljning AB svéd jog szerinti társaságok (a továbbiakban: Mio), valamint a Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag svéd jog szerinti társaság (a továbbiakban: Asplund) (C-580/23. sz. ügy), másrészt pedig az USM U. Schärer Söhne AG svájci jog szerinti társaság (a továbbiakban: USM) és a konektra GmbH német jog szerinti társaság, továbbá annak igazgatója, LN (a továbbiakban: Konektra) (C-795/23. sz. ügy) között szerzői jogok állítólagos megsértése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2001/29 irányelv

3 A 2001/29 irányelv (4), (9), (10) és (60) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(4) A szerzői jog és a szomszédos jogok szabályozási kereteinek harmonizálása a jogbiztonság növekedése, illetve a szellemi tulajdon magas szintű védelme révén jelentős erőforrásokat mozgósít az alkotó és újító tevékenységek – egyebek között a hálózati infrastruktúra – fejlesztésére, hozzájárulva ezáltal az európai ipar fejlődéséhez és fokozódó versenyképességéhez, mind a tartalomszolgáltatás és az információtechnológia területén, mind általában az ipari és kulturális szektorban. Ez elősegíti a munkahelyek megőrzését, továbbá hozzájárul a munkahelyteremtéshez.

[…]

(9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotó tevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.

(10) Ahhoz, hogy a szerzők és előadóművészek a jövőben is alkotó és művészi tevékenységet folytathassanak, műveik felhasználásáért megfelelő díjazásban kell, hogy részesüljenek ugyanúgy, mint a producerek annak érdekében, hogy a művek pénzügyi hátterét biztosítani tudják. Az olyan termékek előállítása, mint a hangfelvételek, a filmek vagy a multimédia-termékek, illetve az olyan szolgáltatások nyújtása, mint a lehívásra történő hozzáférhetővé tétel, jelentős befektetést igényelnek. A megfelelő díjazás biztosításához, illetve a befektetés kielégítő mértékű megtérüléséhez a szellemi tulajdonjogok megfelelő szintű védelme szükséges.

[…]

(60) Az ezen irányelv által biztosított védelem nem érintheti az olyan egyéb területeken elfogadott nemzeti, illetve közösségi jogszabályi rendelkezéseket, mint az ipari tulajdon, az adatvédelem, a feltételes hozzáférés, a közérdekű dokumentumokhoz való hozzáférés, illetve a médiában történő felhasználás időrendjének szabályai, amelyek a szerzői jog és a szomszédos jogok védelmét befolyásolhatják.”

4 Ezen irányelvnek „A többszörözési jog” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

a) a szerzők számára műveik tekintetében;

b) az előadóművészek számára előadásaik rögzítése tekintetében;

c) a hangfelvétel-előállítók számára hangfelvételeik tekintetében;

d) a filmek első rögzítése előállítói számára filmjeik eredeti és többszörözött példányai tekintetében;

e) a műsorsugárzó szervezetek számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is.”

5 Az említett irányelvnek „A művek nyilvánossághoz közvetítésének, valamint a védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének joga” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

(2) A tagállamok biztosítják a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát akár vezetékes akár vezeték nélküli, illetve oly módon történő hozzáférhetővé tétel esetében is, amikor a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg:

a) az előadóművészek számára előadásaik rögzítése tekintetében;

b) a hangfelvétel-előállítók számára hangfelvételeik tekintetében;

c) a filmek első rögzítése előállítói számára filmjeik eredeti és a többszörözött példányai tekintetében;

d) a műsorsugárzó számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésben foglalt jogok nem merülnek ki a nyilvánossághoz közvetítés vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel egyetlen, e cikkben említett cselekménye révén sem.”

6 Ugyanezen irányelvnek „A terjesztési jog” című 4. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.

(2) A terjesztési jog nem merül ki a[z Európai] Közösségen belül a mű eredeti vagy többszörözött példánya tekintetében, kivéve, ha annak első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását a Közösségen belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte.”

7 A 2001/29 irányelv „Kivételek és korlátozások” című 5. cikke kimondja:

„(1) Az olyan, 2. cikkben említett időleges többszörözési cselekmények, amelyek járulékos vagy közbenső jellegűek, valamely műszaki eljárás elválaszthatatlan és lényeges részét képezik, és amelyeknek kizárólagos célja, hogy lehetővé tegyék egy mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény

a) hálózaton harmadik személyek között közvetítő szolgáltató által végzett átvitelét, vagy

b) jogszerű felhasználását,

és önálló gazdasági jelentőséggel nem bírnak, a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételt képeznek.

[…]

(5) Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

8 Az említett irányelvnek az „Egyéb jogszabályi rendelkezések alkalmazása” című 9. cikke kimondja, hogy ezen irányelv nem érint bizonyos területekre vonatkozó rendelkezéseket.

A 98/71/EK irányelv

9 A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.) (8) preambulumbekezdése a következőket állapítja meg:

„[M]ivel a szerzői jogi jogszabályok harmonizációjának hiányában fontos rögzíteni a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódásának alapelvét, miközben a tagállamok számára biztosítani kell annak szabadságát, hogy meghatározzák a szerzői jogi védelem mértékét és azokat a feltételeket, amelyek alapján az ilyen védelmet biztosítják”.

10 Ezen irányelvnek „A szerzői joggal való kapcsolat” című 17. cikke előírja:

„A valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában az irányelvvel összhangban való lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől az adott állam szerzői jogi jogszabályai szerinti védelem is megilleti. E védelem terjedelmét és feltételeit, ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét, az egyes tagállamok határozzák meg.”

A 6/2002/EK rendelet

11 A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.; helyesbítés: HL L, 2025/90303) (32) preambulumbekezdése a következőket tartalmazza:

„A szerzői jogi jogszabályok harmonizációjának hiányában fontos rögzíteni a közösségi formatervezésiminta-oltalom, valamint a szerzői jogi jogszabályok által biztosított védelem halmozódásának alapelvét, miközben a tagállamok számára biztosítani kell annak szabadságát, hogy meghatározzák a szerzői jogi védelem mértékét és azokat a feltételeket, amelyek alapján az ilyen védelmet biztosítják.”

12 E rendelet 3. cikkének a) pontja a „formatervezési minta” fogalmát a 98/71 irányelv 1. cikkének a) pontjával azonosan határozza meg.

13 Az említett rendeletnek „A nemzeti jog szerinti más oltalmi formákhoz való viszony” című 96. cikke a (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A közösségi oltalomban részesülő formatervezési mintát bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől az adott állam szerzői jogi jogszabályai szerinti védelem is megilleti. E védelem terjedelmét és feltételeit, ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét, az egyes tagállamok határozzák meg.”

A svéd jog

14 A Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verknek (1960:729) (az irodalmi és művészeti alkotásokon fennálló szerzői jogról szóló [1960:200. sz.] törvény, SFS 1960, 729. sz.) a C-580/23. sz. ügy alapeljárására alkalmazandó változatának (a továbbiakban: az irodalmi és művészeti alkotásokon fennálló szerzői jogról szóló törvény) 1. cikke értelmében:

„Aki irodalmi vagy művészeti alkotást hozott létre, a művére vonatkozóan szerzői jog illeti meg, függetlenül attól, hogy a mű

1. fiktív vagy leíró jellegű ábrázolás írásbeli vagy szóbeli formában,

2. számítógépes program,

3. zenei vagy színpadi mű,

4. filmművészeti alkotás,

5. fotóművészeti alkotás vagy bármely más vizuális művészeti alkotás,

6. építészeti vagy iparművészeti alkotás vagy

7. bármely más formában megjelenített mű.

15 Az irodalmi és művészeti alkotásokon fennálló szerzői jogról szóló törvény 2. cikke szerint a szerzői jog bizonyos korlátozásokkal magában foglalja a művel az eredeti vagy módosított formában, fordításban, más irodalmi, művészeti vagy műszaki formába történő átdolgozásban

– többszörözés és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel útján – való rendelkezés kizárólagos jogát. A „mű többszörözésén” a mű bármely közvetlen vagy közvetett, ideiglenes vagy állandó, bármely módon és formában, részben vagy egészben megvalósított többszörözését kell érteni. A művet például akkor teszik hozzáférhetővé a nyilvánosság számára, ha azt a nyilvánossághoz közvetítik, vagy ha annak többszörözött példányait eladásra, bérletbe vagy haszonkölcsönbe kínálják, vagy a nyilvánosság számára más módon terjesztik.

16 Az irodalmi és művészeti alkotásokon fennálló szerzői jogról szóló törvény 53b. cikke előírja, hogy a bíróság szankció terhe mellett eltilthatja a szerzői jogot sértő cselekményt végző vagy abban részt vevő személyt az intézkedés folytatásától.

A német jog

17 Az 1965. szeptember 9-i Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte-nek (Urheberrechtsgesetz) (a szerzői és szomszédos jogokról szóló törvény [szerzői jogról szóló törvény], BGBl. 1965 I., 1273. o.) a C-795/23. sz. ügy alapeljárására alkalmazandó változatának a „Védelem alatt álló művek” című 2. §-a az (1) bekezdésének 4. pontjában előírja, hogy a védelem alatt álló irodalmi, tudományos és művészeti művek közé tartoznak többek között a szépművészeti alkotások, beleértve az építészeti és iparművészeti alkotásokat, valamint az ilyen művek vázlatait. E 2. § (2) bekezdése értelmében csak a személyes szellemi alkotások minősülnek az e törvény értelmében vett műnek.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-580/23. sz. ügy

18 Az Asplund lakberendezési bútorokat tervez és gyárt. Az Asplund kínálatában szerepelnek a „Palais Royal” bútorcsaládba tartozó étkezőasztalok.

19 A Mio kiskereskedelmi tevékenységet folytat a bútor- és lakberendezési ágazatban. A Mio termékkínálatában a „Cord” bútorcsaládba tartozó étkezőasztalok is szerepelnek.

20 2021 októberében az Asplund keresetet indított a Mio ellen a Patent- och marknadsdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi bíróság, Svédország) előtt szerzői jogok megsértése miatt. E keresetben az Asplund többek között azt kérte, hogy a bíróság szankció terhe mellett tiltsa el a Miót a „Cord” bútorcsaládba tartozó asztalok gyártásától, forgalmazásától és értékesítésétől, arra hivatkozva, hogy a „Palais Royal” bútorcsalád asztalai mint iparművészeti művek szerzői jogi védelem alatt állnak, következésképpen a „Cord” bútorcsalád étkezőasztalai sértik a szerzői jogot, mivel nagy fokú hasonlóságokat mutatnak a „Palais Royal” sorozat asztalaival.

21 A Mio vitatta, hogy a „Palais Royal” bútorcsaládba tartozó asztalok szerzői jogi védelemben részesülnének, mivel ezen asztalok nem mutatnak kellő eredetiséget ahhoz, hogy ilyen védelemben részesüljenek. A Mio szerint ezen asztalok kialakítása a korábban ismert és az Európai Unióban lajstromozott formatervezésiminta-oltalmi lajstromban szereplő formatervezési minták egyszerű változatain alapul. Mindenesetre, még ha a „Palais Royal” sorozatba tartozó asztalok szerzői jogi védelemben is részesülnek, ez az oltalom korlátozott és szűk, és az asztalok két érintett modellje közötti különbségek elegendőek annak bizonyítására, hogy a Mio asztalai nem sértik a szerzői jogot.

22 A Patent- och marknadsdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi bíróság) helyt adott az Asplund kérelmének, és megállapította, hogy a „Palais Royal” bútorcsaládba tartozó asztalok mint iparművészeti alkotások szerzői jogi védelem alatt állnak, és hogy a „Cord” bútorcsalád étkezőasztalai szerzői jogot sértenek.

23 A Mio megtámadta a Patent- och marknadsdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi bíróság) határozatát a Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi fellebbviteli bíróságként eljáró stockholmi fellebbviteli bíróság, Svédország) előtt, amely a kérdést előterjesztő bíróság.

24 A kérdést előterjesztő bíróságnak lényegében azzal kapcsolatban vannak kétségei, hogy a „Palais Royal” bútorcsaládba tartozó asztalok „műként” részesülnek-e szerzői jogi védelemben. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2019. szeptember 12-i Cofemel ítéletből (C-683/17, EU:C:2019:721) eredő ítélkezési gyakorlatnak megfelelően milyen kritériumok alapján határozatható meg valamely mű eredetisége annak érdekében, hogy azt a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett „műnek” lehessen tekinteni.

25 A kérdés előterjesztő bíróság pontosítja, hogy ahhoz, hogy egy művet eredetinek lehessen tekinteni, egyszerre szükséges és elegendő az, hogy az alkotója személyiségét tükrözi, valamint annak szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre. Amennyiben a teljesítmény megvalósulását olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy kötöttségek vezérelték, amelyek az alkotási szabadság gyakorlásának nem engedtek teret, e teljesítmény nem tekinthető úgy, hogy az ahhoz szükséges eredetiséggel bír, hogy műnek minősülhessen. Ugyanakkor az előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy egy mű akkor is megfelelhet az eredetiség feltételének, ha annak kivitelezését műszaki megfontolások vezérelték, amennyiben e kötöttség nem akadályozta a szerzőt abban, hogy személyisége kifejezésre juthasson e tárgyban, szabad és kreatív döntéseinek megnyilvánulása révén.

26 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy annak értékelése érdekében, hogy valamely teljesítmény eredeti alkotásnak minősül-e, figyelembe kell vennie a tervezésekor fennálló valamennyi releváns elemet, függetlenül az e teljesítmény létrehozásán kívüli és azt követő tényezőktől.

27 Ugyanakkor nem egyértelmű, hogy a mű eredetiségére vonatkozó konkrét értékelést hogyan kell elvégezni, és milyen elemeket kell figyelembe venni annak meghatározásához, hogy az iparművészeti alkotás az alkotó személyiségét tükrözi-e az alkotó szabad és kreatív döntéseinek kifejezésre juttatása révén.

28 A kérdést előterjesztő bíróság szerint elegendő, ha a teljesítmény alkotójának volt elegendő mozgástere, és ténylegesen a korábbiaktól eltérő döntéseket hozott annak megalkotása során, e döntéseket nem technikai megfontolások, szabályok vagy korlátok vezérelték, és az említett döntések valamilyen módon tükröződtek és kifejezésre jutnak az alkotásban. Az ilyen tág értelmezés a gyakorlatban azt jelentené, hogy az alkotás eredetisége értékelésének kiindulópontja maga az alkotófolyamat és az alkotó által e folyamat során hozott döntések. Ez az értelmezés azt is jelentené, hogy főszabály szerint az alkotó által az említett teljesítmény megalkotásának folyamata során hozott minden olyan döntést szabadnak és kreatívnak kellene tekinteni, amelyet nem technikai megfontolások, szabályok vagy korlátok vezérelnek.

29 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az említett értelmezés szerint valamely teljesítmény eredetiségének az illetékes bíróság általi értékelése az alkotófolyamatra és az alkotó által ezen eljárás során hozott döntésekre összpontosít, nem pedig arra, hogy maga az alkotás – vagy az alkotófolyamat végeredménye – ténylegesen kifejezésre juttatja-e valamely művészi törekvést. Az a kérdés, hogy az alkotás kellő eredetiséget mutat-e, ezáltal „nem jogi, hanem bizonyítási kérdéssé” válna.

30 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a teljesítmény eredetisége követelményének ilyen értelmezése így viszonylag alacsony követelményeket támasztana az alkotó által meghozandó és az alkotás által kifejezésre juttatandó kreatív és szabad döntésekkel szemben. Ez azzal a veszéllyel járna, hogy az olyan alkotások is szerzői jogi védelemben részesülnének, amelyek nem érdemlik meg a „műnek” minősítsék azokat. Ez továbbá ahhoz vezethet, hogy az olyan egyszerű alkotások is, amelyeket elsősorban nem művészi céllal hoztak létre – vagy mindenesetre nem rendelkeznek „egyéni művészi jelleggel” –, műként részesülnének védelemben.

31 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az iparművészeti alkotások eredetiségével szemben támasztott alacsony követelmények a formatervezési minták kevésbé nagyvonalú oltalma tartalmának kiüresedésével veszélyével járna. Ebben az összefüggésben e bíróság kétségeit fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy az iparművészeti alkotások eredetiségével szemben támasztott alacsony követelmény hogyan viszonyulna a formatervezési minták oltalmának megszerzéséhez szükséges egyéni jelleg követelményéhez. Bár a szerzői jog és a formatervezésiminta-oltalmi jog céljai eltérőek, nem tűnik észszerűnek, hogy egy formatervezési minta műként szerzői jogi védelemben részesülhessen, ha nem kellően egyéni ahhoz, hogy formatervezési mintaként oltalmat kapjon. A kérdést előterjesztő bíróság szerint, amint azt a Bíróság a 2019. szeptember 12-i Cofemel ítéletben (C-683/17, EU:C:2019:721) megállapította, noha a formatervezési minták oltalma és a szerzői jogi védelem biztosítható egymással halmozottan ugyanazon iparművészeti teljesítmény számára, e halmozás csak bizonyos helyzetekben képzelhető el. Márpedig a túl alacsony eredetiségi követelmény azzal a veszéllyel járna, hogy az iparművészeti alkotások az esetek többségében kettős védelemben részesülhetnének.

32 Elképzelhető viszont egy másik értelmezés, amely szerint magából a teljesítményből kell kiindulni annak értékelésekor, hogy az iparművészeti alkotás az alkotó személyiségét tükrözi-e az alkotó szabad és kreatív döntéseinek kifejezésre juttatása révén. Magának ezen alkotásnak kell tükröznie az alkotó személyiségét, és bizonyos fokú művészi jelleget kell mutatnia, vagy rendelkeznie kell azzal, amire – legalábbis a múltban – többek között Svédországban és Németországban „eredetiségként” *(verkshöjd)* utaltak. Az ezen másik értelmezés szerinti értékelés azt jelentheti, hogy az említett alkotásnak bizonyos egyéni jelleggel kell rendelkeznie, és valamelyest egyedinek kell lennie. Másként fogalmazva, ugyanannak a teljesítménynek olyan alkotásnak kell lennie, amely bizonyos fokú függetlenségre és eredetiségre tett szert, és amely kifejezésre juttatja az alkotó egyéniségét.

33 E körülmények között a Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (szabadalmi és kereskedelmi fellebbviteli bíróságként eljáró stockholmi fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Annak értékelése során, hogy valamely iparművészeti alkotás a [2001/29] irányelv 2–4. cikke értelmében vett műként igényt tarthat-e a széles körű szerzői jogi védelemre, hogyan kell elvégezni a vizsgálatot – és milyen tényezőket kell vagy kellene figyelembe venni – azon kérdést illetően, hogy az alkotás az alkotó személyiségét tükrözi-e az alkotó szabad és kreatív döntéseinek kifejezésre juttatása révén? E tekintetben különösen az a kérdés, hogy az alkotás eredetisége vizsgálatának az alkotófolyamatot övező tényezőkre és az alkotójának az említett alkotás során hozott tényleges döntéseivel kapcsolatos magyarázatára, vagy magával az alkotással kapcsolatos tényezőkre és ezen alkotófolyamat végeredményére, valamint arra kell-e összpontosítania, hogy maga az alkotás kifejezésre juttat-e művészi hatást.

2) Milyen jelentőséggel bírnak az alábbi körülmények az első kérdésre adandó válasz és azon kérdés megválaszolása szempontjából, hogy valamely iparművészeti alkotás az alkotó személyiségét tükrözi-e az alkotó szabad és kreatív döntéseinek kifejezésre juttatása révén:
   a) az alkotás a szokásos formatervezési mintákban megtalálható elemekből áll;
   b) az alkotás egy korábbi ismert formatervezési mintára vagy egy aktuális formatervezési irányzatra épül, és annak egy változatát képezi;
   c) már sor került azonos vagy hasonló alkotás létrehozására a szóban forgó alkotás létrehozása előtt vagy – függetlenül és a védendő iparművészeti alkotás ismerete nélkül – az után?

3) Hogyan kell elvégezni a hasonlóság értékelését – és milyen hasonlóságra van szükség – annak vizsgálata során, hogy valamely állítólagosan jogsértő iparművészeti alkotás a valamely művet megillető védelem hatálya alá tartozik-e, és sérti-e a műhöz fűződő kizárólagos jogot, amelyet a [2001/29] irányelv 2–4. cikke szerint biztosítani kell annak szerzője számára? E tekintetben különösen az a kérdés, hogy egy ilyen vizsgálatnak arra kell-e összpontosítania, hogy a mű felismerhető-e az állítólagosan jogsértő alkotásban, vagy arra, hogy az állítólagosan jogsértő alkotás ugyanazt az összbenyomást kelti-e, mint az említett mű, illetve hogy a vizsgálatnak mi másra kell összpontosítania.

4) Milyen jelentőséggel bírnak az alábbiak a harmadik kérdésre adandó válasz és azon kérdés megválaszolása szempontjából, hogy valamely állítólagosan jogsértő iparművészeti alkotás a valamely művet megillető védelem hatálya alá tartozik-e, és sérti-e az ahhoz fűződő kizárólagos jogot:
   a) e mű eredetiségének foka az azt megillető védelem terjedelme szempontjából;
   b) az a körülmény, hogy az említett mű és az állítólagosan jogsértő iparművészeti alkotás a szokásos formatervezési mintákban megtalálható elemekből áll, vagy korábbi ismert formatervezési mintákra vagy egy aktuális formatervezési irányzatra épül, és annak egy változatát képezi;
   c) az a körülmény, hogy már sor került más azonos vagy hasonló alkotás létrehozására a mű megalkotása előtt vagy – függetlenül és ugyanazon mű ismerete nélkül – az után?”

A C-795/23. sz. ügy

34 Az USM évtizedek óta USM Haller néven elemes bútorrendszert gyárt és forgalmaz. Ezt a bútorrendszert az jellemzi, hogy magasfényű krómozott csöveket gömbformájú összekötők segítségével szerelnek össze annak érdekében, hogy olyan struktúrákat hozzanak létre, amelybe színes fémpaneleket illesztenek. Az így létrehozott struktúrák szabadon kombinálhatók, és egymásra vagy egymás mellé szerelhetők.

35 A Konektra online áruházán keresztül pótalkatrészeket és bővítő elemeket kínál az USM Haller elemes bútorrendszerhez, amelyek formájukban és túlnyomórészt színükben is megfelelnek az USM alkatrészeinek. Miután kezdetben a pótalkatrészekre korlátozta az üzletét – anélkül, hogy az ellen az USM tiltakozott volna – a Konektra 2017-ben átalakította az online áruházát. 2018 óta a Konektra honlapján szerepel az USM Haller bútorok teljes összeszereléséhez szükséges valamennyi alkatrész, és azokat reklámozza is az összeszerelt bútorok képeivel. Ráadásul a Konektra vásárlóinak a kiszállított alkatrészek komplett bútorrá való összeszerelése céljából összeszerelési szolgáltatást kínál, az értékesítéseket pedig a teljes bútorok összeszerelésére vonatkozó útmutatók kísérik.

36 Az USM szerint a Konektra már nem csupán alkatrészeket kínál az USM Haller rendszerhez, hanem saját, az USM-évelazonos bútorrendszert gyárt, kínál és forgalmaz. Az USM úgy véli, hogy a Konektra kínálata sérti az USM Haller rendszeren mint iparművészeti alkotáson fennálló szerzői jogát, vagy legalábbis versenyjogi szempontból jogellenes utánzatnak minősül.

37 Ezért az USM keresetet indított a Konektra ellen a „jogsértés megszüntetése, tájékoztatás és elszámolás”, továbbá „a felszólítás költségeinek megtérítése, valamint a kártérítési felelősség megállapítása” iránt. A Landgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális bíróság, Németország) helyt adott e kérelmeknek, elsősorban a szerzői jog alapján.

38 Ezzel szemben az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság, Németország) az említett kérelmeket a fellebbezési eljárásban szerzői jogi alapon elutasította. E bíróság úgy ítélte meg, hogy az USM Haller elemes bútorrendszer nem minősül szerzői jogi védelem alatt álló iparművészeti alkotásnak, mivel nem felel meg a Bíróság ítélkezési gyakorlatából – többek között a 2019. szeptember 12-i Cofemel ítéletből (C-683/17, EU:C:2019:721) és a 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítéletből (C-833/18, EU:C:2020:461) – következő feltételeknek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a 2001/29 irányelv 2–4. cikke értelmében vett iparművészeti alkotásnak lehessen tekinteni.

39 Az USM és a Konektra egyaránt felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság) ítéletével szemben a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

40 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügy megoldása a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja, 3. cikkének (1) bekezdése és 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „mű” fogalmának értelmezésétől függ, amely szerint egy teljesítménynek ahhoz, hogy műnek minősüljön, két jellemzővel kell rendelkeznie, nevezetesen egyrészt a szóban forgó teljesítménynek eredetinek kell lennie abban az értelemben, hogy a szerző saját szellemi alkotását képezi, és ez utóbbi szabad és kreatív döntéseit fejezi ki, másrészt pedig annak megvalósulását nem vezérelhetik olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy más kötöttségek, amelyek az alkotási szabadság gyakorlásának nem engedtek teret.

41 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben elismeri, hogy az USM Haller elemes bútorrendszer a második jellemzőnek a 2019. szeptember 12-i Cofemel ítéletben (C-683/17, EU:C:2019:721) foglalt ítélkezési gyakorlat szerinti értelmében vett „elegendő kifejezésnek” minősül, mivel e második jellemző olyan teljesítmény létezését feltételezi, amely kellő pontossággal és objektivitással azonosítható, még akkor is, ha e kifejezés nem feltétlenül állandó. Álláspontja szerint az USM Haller elemes bútorrendszer lehetővé teszi az „objektív azonosítást”, mivel korlátozott számú olyan egyedi elemből áll, amelyeket egy rendszerben kombinálnak, és amelyek jellemző és ismétlődő összbenyomást keltenek.

42 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az iparművészeti alkotások esetében a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem között főszabály-kivétel viszony áll fenn abban az értelemben, hogy ilyen alkotások eredeti jellegének szerzői jogi vizsgálata során az alkotó szabad és kreatív döntéseivel szemben magasabb követelményeket kell támasztani, mint más típusú teljesítmények esetében.

43 Ezenkívül rámutat arra, hogy felmerül a kérdés, hogy valamely teljesítmény eredetiségének vizsgálata az alkotó szubjektív látásmódjától függ-e, vagy objektív kritériumot kell alkalmazni. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben úgy véli, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata még nem állapította meg egyértelműen, hogy valamely teljesítmény eredetiségének értékelése során figyelembe vehetők-e az annak létrehozásán kívül eső és azt követő körülmények, mint például a művészeti kiállításokon vagy múzeumokban való bemutatása és a szakmai körök általi elismerése.

44 E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az iparművészeti alkotások esetében a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem között főszabály-kivétel viszony áll-e fenn olyformán, hogy az ilyen alkotások eredeti jellegének szerzői jogi vizsgálata során azok alkotójának szabad és kreatív döntéseivel szemben magasabb követelményeket kell támasztani, mint más műtípusok esetében?

2) Az említett művek eredeti jellegének szerzői jogi vizsgálata során figyelembe kell-e venni azok alkotónak az alkotási folyamatra vonatkozó szubjektív látásmódját (is), és – különösen – az alkotónak tudatosan kell-e meghoznia a szabad és kreatív döntéseket ahhoz, hogy azok [a Bíróság] ítélkezési gyakorlata értelmében vett szabad és kreatív döntésnek minősüljenek?

3) Ha az eredeti jelleg vizsgálata során döntően azt kell figyelembe venni, hogy a művészi kreativitás objektív kifejezést nyert-e az érintett műben, és ha igen, milyen mértékben: bevonhatók-e a vizsgálat körébe az alkotás keletkezésének az eredeti jelleg megítélése szempontjából döntő időpontját követően bekövetkezett körülmények, például az alkotásnak művészeti kiállításokon vagy múzeumokban való bemutatása, illetve szakmai körökben való elismerése?”

A Bíróság előtti eljárás

45 A Bíróság elnöke 2024. május 13-i határozatával az eljárás szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-583/23. és a C-795/23. sz. ügy egyesítését.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A C-795/23. sz. ügyben előterjesztett első kérdésről

46 Első kérdésével az előterjesztő bíróság a C-795/23. sz. ügyben lényegében arra vár választ, hogy a 2001/29 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem között olyan főszabály-kivétel viszony áll fenn, amelynek következtében az iparművészeti alkotások eredetiségének vizsgálata során magasabb követelményeket kellene támasztani, mint más műtípusok esetében.

47 A jelen ügyben az előterjesztő bíróság kérdései kifejezetten valamely használati tárgy 2001/29 irányelv értelmében vett „műnek” való minősítésére vonatkoznak. E bíróság különösen a 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet (C-683/17, EU:C:2019:721) 52. pontjának terjedelmét kívánja tisztázni, amelyben a Bíróság megállapította, hogy noha a formatervezési minták oltalma és a szerzői jogi védelem az uniós jog értelmében biztosítható egymással halmozottan ugyanazon teljesítmény számára, e halmozás csak bizonyos helyzetekben képzelhető el.

48 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontjában szereplő „mű” fogalma – amint az az állandó ítélkezési gyakorlatból következik – az uniós jog önálló fogalma, amelyet azonos módon kell értelmezni és alkalmazni, és amely két elem együttes fennállását feltételezi. Ez egyrészt valamilyen eredeti teljesítmény fennállását jelenti, abban az értelemben, hogy az a szerzőjének saját szellemi alkotása. Másfelől a „műnek” minősítés azon elemekre korlátozódik, amelyekben a szerző ilyen alkotása megnyilvánul (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Ami az első elemet illeti, az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ahhoz, hogy egy művet eredetinek lehessen tekinteni, egyszerre szükséges és elegendő az, hogy az alkotója személyiségét tükrözi, valamint annak szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre. Amennyiben viszont a teljesítmény megvalósulását olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy kötöttségek vezérelték, amelyek az alkotási szabadság gyakorlásának nem engedtek teret, e teljesítmény nem tekinthető úgy, hogy az ahhoz szükséges eredetiséggel bír, hogy műnek minősülhessen (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 30 és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

50 Így az „eredetiség” fogalmának és következésképpen az uniós szerzői jogi védelem meghatározó feltételét képezi az, hogy az alkotó személyisége a szabad és kreatív döntéseinek kifejeződése révén azon teljesítményben tükröződik, amelynek védelmét kérik.

51 Ezzel szemben a valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában lajstromozott formatervezési mintákra alkalmazandó 98/71 irányelv hatálya alá tartozó, vagy az uniós szinten oltalom alatt álló formatervezési mintákra alkalmazandó 6/2002 rendelet hatálya tartozó formatervezési minták oltalmát illetően egy másik objektív védelmi szempont, nevezetesen az újdonság és az egyéni jelleg kritériuma alkalmazandó. Ezt a szempontot a korábbi formatervezési mintákra tekintettel kell értékelni és ennek keretén belül bármely olyan minta védelemben részesülhet, amely kellően különbözik ahhoz, hogy eltérő vizuális összbenyomást keltsen.

52 A védelmi feltételek közötti ezen különbségtétel azzal magyarázható, hogy a formatervezési minták oltalma és a szerzői jogi védelem eltérő célokra irányul, és különböző szabályozások vonatkoznak rájuk. A formatervezési minták oltalma ugyanis olyan teljesítmények védelmére

irányul, amelyek – amellett, hogy újszerűek és egyediek – használati jelleggel bírnak, és rendeltetésük a sorozatban való előállítás. Ezen oltalom rendeltetése továbbá, hogy korlátozott, azonban ahhoz elegendő ideig álljon fenn, hogy az e teljesítmények megvalósításához és előállításához szükséges befektetések megtérüljenek, a verseny túlzott mértékű akadályozása nélkül. A szerzői jogi védelem viszont, amelynek időtartama igen jelentősen hosszabb, a műként való minősítésre érdemes teljesítmények számára van fenntartva (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 50. pont).

53 Ezen indokok miatt a szerzői jogi védelem formatervezési mintaként oltalom alatt álló teljesítmény számára való biztosítása nem vezethet az e két különböző védelmi forma céljainak és hatékonyságának sérelméhez (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 51. pont).

54 Ebből először is az következik, hogy a formatervezési mintaként oltalom alatt álló teljesítmények főszabály szerint nem esnek egybe azon teljesítményekkel, amelyek 2001/29 irányelv által védelemben részesített műveknek minősülnek (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 40. pont). Másodszor, nem áll fenn automatizmus a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem megadása között. Harmadszor, ezen oltalom feltételeit, azaz egyrészt az újdonság és az egyéni jelleg, másrészt pedig az eredetiség feltételeit nem szabad összekeverni.

55 Jóllehet a formatervezési minták számára fenntartott oltalom és a szerzői jogi oltalom egymáshoz képest nem kizárólagos (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 43. pont), és biztosítható egymással halmozottan ugyanazon teljesítmény számára, e halmozás bizonyos esetekre korlátozódik (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 52. pont), mivel az alkotónak olyan, a személyiségének lenyomatát viselő egyedi művet kell létrehoznia, amely mint ilyen részül védelemben a 2001/29 irányelvnek megfelelően.

56 Ugyanakkor a formatervezési minták számára fenntartott oltalom és a szerzői jogi védelem között nem áll fenn főszabály-kivétel viszony.

57 Meg kell tehát állapítani, hogy valamely formatervezési minta akkor minősíthető a 2001/29 irányelv értelmében vett „műnek”, ha megfelel a jelen ítélet 48. pontjában említett két követelménynek (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 48. pont), és hogy az iparművészeti alkotások eredeti jellegét ugyanazon követelmények szerint kell értékelni, mint amelyeket a más típusú teljesítmények eredeti jellegének értékelése során alkalmaznak.

58 A fentiek összességére tekintettel a C-795/23. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem között nem áll fenn olyan főszabály-kivétel viszony, amelynek következtében az iparművészeti alkotások eredetiségének vizsgálata során magasabb követelményeket kellene támasztani, mint más műtípusok esetében.

A C-580/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről, valamint a C-795/23. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésről

59 A C-580/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdéssel, valamint a C-795/23. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdéssel, amelyeket együtt kell vizsgálni, az előterjesztő bíróságok lényegében arra várnak választ, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját,

3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikke (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az iparművészeti alkotási eredetiségének értékelése során a kreatív folyamathoz és a szerző szándékához kapcsolódó elemeket is, vagy csak a magában a teljesítményben észlelhető elemeket kell figyelembe venni. E tekintetben az előterjesztő bíróságok azt kérdezik, hogy milyen szerepet játszanak ebben az értékelésben az olyan további elemek, mint a szokásos formáknak az érintett teljesítmény létrehozása során történő használata, a teljesítmény alkotójának a már meglévő teljesítményekből történő inspirálódása, egy hasonló önálló alkotás lehetősége, vagy akár az alkotás szakmai körök általi elismerése.

Az iparművészeti alkotások eredetiségének értékeléséről

60 Az eredetiség kritériumának értékelését illetően emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő két bíróság arra keresi a választ, hogy miként kell értékelni a bútorokhoz hasonló használati tárgyak létrehozása során hozott kreatív döntéseket.

61 A jelen ítélet 48. és 49. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely szerzői jogi mű eredeti jellegének megállapításához az eljáró bíróságnak azt kell értékelnie, hogy az a teljesítmény, amelynek védelmét kérik, az alkotó személyiségét tükröző szabad és kreatív döntések kifejeződése-e.

62 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 41. pontjában hangsúlyozta, ezt az értékelést az érintett műtípus sajátosságainak figyelembevételével kell elvégezni. Az iparművészeti alkotások ugyanis abban különböznek a művek más kategóriáitól, hogy elsősorban használati tárgyaknak minősülnek. Márpedig az ilyen tárgyak a know-how és alkotóik döntéseinek eredményei, e döntéseket pedig műszaki, ergonómiai vagy biztonsági korlátok indokolhatják, vagy azok az érintett ágazatban elfogadott szabványokból vagy megállapodásokból adódhatnak.

63 A Bíróság már pontosította e tekintetben, hogy az eredetiség feltételének eleget tevő mű szerzői jogi védelemben részesülhet akkor is, ha annak kivitelezését részben műszaki megfontolások vezérelték, amennyiben e kötöttség nem akadályozta a szerzőt abban, hogy személyisége kifejezésre juthasson benne, szabad és kreatív döntéseinek megnyilvánulása révén (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 26. pont).

64 Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy az eredetiség kritériumának nem tesznek eleget valamely teljesítmény azon elemei, amelyeket kizárólag technikai funkciójuk jellemez, hiszen a szerzői jogi védelem nem terjed ki az ötletekre. Amikor ezen alkotóelemek kifejeződését a technikai funkciójuk határozza meg, az ötlet megvalósítását szolgáló különböző módok köre ténylegesen olyan korlátozott, hogy az ötlet és a kifejeződés összekeverednek (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Ebből következik, hogy a szerzői jogban nem vélelmezhető a teljesítmény alkotója döntéseinek kreatív jellege. A használati tárgy eredetiségének kérdésében eljáró bíróságnak tehát fel kell kutatnia és azonosítania kell az annak formájában megjelenő kreatív döntéseket ahhoz, hogy azt szerzői jogi védelem alá vonhassa, pontosítva, hogy még ha az alkotó olyan döntéseket hozott is, amelyeket nem műszaki vagy egyéb kötöttségek szabnak meg, e döntések szerzői jogi értelemben vett kreatív jellege nem vélelmezhető (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 32. pont).

66 Ami a használati tárgyak alkotóelemeit illeti, azokra ugyanaz a szabályozás vonatkozik, mint a mű egészére. Valamely mű alkotóelemei tehát akkor részesülnek a 2001/29 irányelv 2. cikke a) pontja szerinti szerzői jogi védelemben, ha tartalmaznak egyes olyan elemeket, amelyek e mű szerzőjének eredeti kifejeződései, és ha jellegüknél fogva szerepet játszanak az egész mű eredetiségében (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 38. és 39. pont).

67 Hozzá kell tenni, hogy bár igaz, hogy a művészi vagy esztétikai jellegű megfontolások részét képezik az alkotó tevékenységnek, az a körülmény, hogy valamely formatervezési minta ilyen hatást vált ki, önmagában nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy e minta az alkotójának szabad döntését és személyiségét tükröző, szellemi alkotásnak minősül-e, és így megfelel-e az eredetiség követelményének (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 54. pont).

68 Így azon körülmény, hogy egy minta a kitűzött felhasználási célon kívül sajátos és esztétikai szempontból megkülönböztető jellegű vizuális hatást eredményez, nem igazolja azt, hogy e mintát a 2001/29 irányelv értelmében „műnek” minősítsék (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 55. pont).

A kreatív folyamatnak és a szerző szándékainak figyelembevételéről

69 A kérdést előterjesztő bíróságok kérdése arra irányul, hogy az olyan bútorokhoz hasonló használati tárgyak eredetiségét, mint amelynek szerzői jogi védelmét a jelen ügyben kérik, többek között a szerzőnek az alkotási folyamat során fennálló szándékainak figyelembevételével kell-e értékelni.

70 A jelen ítélet 48. és 49. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ahhoz, hogy egy teljesítményt eredetinek lehessen tekinteni, egyszerre szükséges és elegendő az, hogy az alkotója személyiségét „tükrözi”, valamint annak szabad és kreatív döntéseiben „jut kifejeződésre”.

71 Márpedig, amint azt a főtanácsnok indítványának 45. pontjában hangsúlyozta, a „tükrözi” és a „jut kifejeződésre” kifejezések használata egyértelműen arra utal, hogy az ilyen döntéseknek és a szerző személyiségének meg kell jelennie azon teljesítményben, amelynek védelmét kérik.

72 A jelen ítélet 48. pontjában hivatkozott második elemet illetően a Bíróság pontosította, hogy a „mű” 2001/29 irányelv szerinti fogalma magában foglalja a kellő pontossággal és objektivitással azonosítható teljesítmény létét. Ugyanis, egyrészt a szerzői joghoz kapcsolódó kizárólagos jogok védelmének biztosításáért felelős hatóságoknak képesnek kell lenniük arra, hogy az ekképp védelemben részesített teljesítményeket világosan és pontosan ismerjék. Ugyanez vonatkozik azon harmadik személyekre is, akikkel szemben e teljesítmények szerző által igényelt oltalma érvényesíthető. Másrészt e teljesítmény azonosításának folyamatában a jogbiztonságra nézve káros szubjektív tényezők kizárásának szükségessége azt jelenti, hogy e teljesítmény kifejeződésének objektívnek kell lennie (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 32. és 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

73 Így, amint arra a jelen ítélet 65. pontja emlékeztet, a teljesítmény eredetiségének kérdésében eljáró bíróságnak tehát fel kell kutatnia és azonosítania kell az annak „formájában” megjelenő kreatív döntéseket ahhoz, hogy azt szerzői jogi védelem alá vonhassa.

74 Az azonosítható teljesítmény létének e követelménye a szerzői jog azon alapelvén nyugszik, amely szerint nem az ötletek, hanem kizárólag azok kifejezései részesülnek védelemben (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 27. pont). Márpedig a szerző szándékai nem a kifejezések, hanem az ötletek körébe tartoznak. Ezért csak annyiban részesülnek védelemben, amennyiben a szerző kifejezte azokat az érintett műben.

75 Következésképpen ezen teljesítmény eredetiségének kérdésében eljáró bíróság figyelembe veheti a kreatív folyamatot és a szerző szándékát, feltéve hogy ezek az elemek magában az említett teljesítményben jutnak kifejezésre, anélkül azonban, hogy értékelését meghatározó módon az említett elemekre alapíthatná.

Egyéb elemek figyelembevételéről

76 Az előterjesztő bíróságok azt kérdezik, hogy az iparművészeti alkotás eredetiségének értékelése során milyen jelentőséget kell tulajdonítani az olyan elemeknek, mint a szokásos formák szerző általi használata, ez utóbbinak a már meglévő teljesítményekből történő inspirálódása, egy hasonló önálló alkotás ténye vagy lehetősége, vagy akár a mű létrehozását követő olyan körülmények, mint a kiállításokon vagy múzeumokban való bemutatása, vagy általánosabban a szakmai körök általi elismerés.

77 Hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint annak értékelésénél, hogy valamely tárgy eredeti alkotásnak minősül-e, és ennélfogva szerzői jogi védelmet élvez-e, az eljáró bíróságnak az adott ügynek az e tárgy megtervezésekor fennálló összes releváns elemét figyelembe kell vennie, az alkotás folyamatán kívüli és azt követő tényezőktől függetlenül (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 37. pont).

78 E tekintetben először is, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában emlékeztetett, a szokásos formák szerző általi használata önmagában nem zárja ki annak eredetiségét. Ugyanis, a kizárólag a szokásos formatervezési mintákból álló mű is lehet eredeti, amennyiben a szerző kifejezte kreatív döntéseit e formák elrendezésében.

79 Másodszor, ami azt az esetet illeti, amikor a teljesítmény szerzőjét létező teljesítmények inspirálták, a szerzői jogi védelem e szerző saját kreatív elemeinek azonosítására korlátozódik. Amennyiben ugyanis a szóban forgó teljesítmény egy létező mű „változata”, amely ugyanattól a szerzőtől származik és értelemszerűen eredeti, szerzői jogi védelemben részesülhet mindaddig, amíg az átvett kreatív elemek a műben maradnak, és ugyanezen szerző személyiségének lenyomát képezik. Ezzel szemben, ha a szerzők személye eltérő, e művet inspirált műnek kell tekinteni, vagyis olyan műnek, amely nem veszi át valamely másik műnek magának a kreatív elemeit, hanem más módon inspirálódik azokból. Mindazonáltal ez az új mű maga is részesülhet e védelemben, feltéve hogy a jelen ítélet 48. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatban előírt követelmények teljesülnek.

80 Harmadszor meg kell állapítani, hogy bár a szerzői jog nem írja elő az újdonság feltételét, egy adott teljesítményhez hasonló vagy azzal azonos teljesítményeknek a mű létrehozatala előtt vagy után történő létrehozása egy másik szerző által e teljesítmény eredetiségének csekély fokára, sőt hiányára utalhat. Ugyanakkor az iparművészeti alkotások esetében, ahol különböző műszaki rendeltetésük által jellemzett kötöttségek korlátozzák a szerzők szabadságát, nem zárható ki teljesen az a lehetőség, hogy két szerző önállóan hasonló, sőt azonos kreatív döntéseket hoz.

81 Végül negyedszer, ami az olyan körülményeket illeti, mint például valamely teljesítmény művészeti kiállításokon vagy múzeumokban való bemutatása és annak szakmai körök általi elismerése, e körülmények, amelyek a teljesítmény létrehozatalán kívüliek és azt követően keletkeztek, a jelen ítélet 77. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően önmagukban nem szükségesek, és nem is meghatározóak.

82 A fentiek összességére tekintettel a C-580/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre, valamint a C-795/23. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját, 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések értelmében műnek minősül az olyan teljesítmény, amely alkotójának személyiségét tükrözi, és annak szabad és kreatív döntéseit fejezi ki. Nem csupán az alkotót az ezen teljesítmény létrehozásakor kötő különböző, különösen műszaki kötöttségek által diktált döntések nem szabadok és kreatívak, hanem azok sem, amelyek szabadok, de nem viselik az alkotó személyiségének lenyomatát, a teljesítménynek egyedi aspektust biztosítva. Az olyan körülmények, mint az említett alkotónak a kreatív folyamat során fennálló szándéka, inspirációs forrásai és a szokásos formák használata, a hasonló önálló alkotás lehetősége, vagy ugyanazon teljesítmény szakmai körök általi elismerése adott esetben figyelembe vehetők, de semmi esetre sem szükségesek, és nem is meghatározóak azon teljesítmény eredetiségének megállapításához, amelynek védelmét kérelmezik.

A C-580/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésről

83 A C-580/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját, 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a szerzői jogok megsértésének megállapításához egyrészt azt kell meghatározni, hogy a kreatív elemeket felismerhető módon átvették-e a teljesítményben, vagy e tekintetben az azonos vizuális összbenyomás fennállása is elegendő, másrészt pedig figyelembe kell-e venni az érintett mű eredeti jellegének mértékét és egy hasonló alkotás meglétét.

84 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a szerzői jogban a jogsértés valamely műnek a szerző engedélye nélküli felhasználásának következménye (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 21. pont).

85 A Bíróság kimondta, hogy valamely mű engedély nélküli felhasználása akkor is ilyen jogsértésnek minősülhet, ha az a mű valamely viszonylag kis elemére vonatkozik, amennyiben ez az elem önmagában a szerző saját szellemi alkotásának kifejeződése (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 47. pont).

86 Így a szerzői jog megsértésének megállapításához a kérdést előterjesztő bíróságnak először is meg kell állapítania a védelem alatt álló mű legalábbis eredeti elemeinek engedély nélküli felhasználását, másodszor pedig döntenie kell arról, hogy ezen elemeket, vagyis azokat, amelyek az e mű szerzőjének személyiségét tükröző döntések kifejezései, felismerhető módon átvették-e az állítólagosan bitorló teljesítményben (lásd ebben az értelemben, analógia útján: 2019. július 29-i Pelham és Haas ítélet, C-476/17, EU:C:2019:624, 39. pont).

87 Ezzel szemben a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja, 3. cikkének (1) bekezdése és 4. cikkének (1) bekezdése szerinti szerzői jogi jogsértés értékelése szempontjából az ütköző teljesítmények által keltett összbenyomás összehasonlítása nem lehet meghatározó, mivel e kritérium a formatervezési minták oltalmára vonatkozik.

88 Másodszor, ami a védelem alatt álló mű eredeti jellege mértéknek figyelembevételét illeti, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely teljesítmény a jelen ítélet 48. pontjában említett jellemzőkkel rendelkezik, tehát műnek minősül, e minőségében a 2001/29 irányelvnek megfelelően szerzői jogi oltalomban kell részesíteni, azzal a pontosítással, hogy ezen oltalom terjedelme nem függ azon alkotói szabadság mértékétől, amellyel az alkotója rendelkezett, és hogy ezért e védelem mértéke nem alacsonyabb annál, mint amelyben minden, az említett irányelv alá tartozó mű részesül (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 35. pont).

89 E tekintetben fontos kiemelni, hogy a Bíróság – konkrétan használati tárgyakkal kapcsolatban – úgy ítélte meg, hogy más olyan lehetséges formák megléte, amelyek ugyanazon műszaki eredményre vezethetnek, még ha lehetővé is teszi a választási lehetőség fennállásának megállapítását, nem meghatározó azon tényezők értékelésénél, amelyek a szerzőjük választását vezérelték Hasonlóképp, az állítólagos bitorló szándékának sincs jelentősége ezen értékelést illetően (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i Brompton Bicycle ítélet, C-833/18, EU:C:2020:461, 35. pont).

90 Harmadszor, ami a két ütköző teljesítmény közös inspirációs forrását illeti, amint arra a főtanácsnok az indítványának 71. pontjában lényegében rámutatott, egyrészt amennyiben a szóban forgó két teljesítmény ugyanazon műből vagy egy korábbi formatervezési mintából merít, csak az „új” kreatív elemek minősülnek eredetinek a származékos műben, és csak ezen új elemek átvétele valósítja meg a szerzői jog esetleges megsértését. Másrészt, önmagában az, hogy ugyanazt a művészi tendenciát vagy áramlatot követik, mint amelyet a korábbi mű alkotója követett, nem valósít meg bitorlást e korábbi mű konkrétan azonosítható kreatív elemeinek átvétele hiányában.

91 Végül, ami a hasonló önálló alkotás létezését illeti, bár a kreativitás lehetőségei technikai okokból korlátozottak az iparművészeti alkotások esetében, ez a helyzet nem teljesen kizárt, és még ha az bizonyítást is nyerne, nem minősül szerzői jogi jogsértésnek. Egy esetleges szerzői jogi jogsértés megállapításához az eljáró bíróságnak értékelnie kell egy ilyen hasonló önálló alkotás létezésének tényszerűségét, figyelembe véve az adott ügynek a szóban forgó tárgyak megalkotásakor fennálló összes releváns elemét, függetlenül az alkotáson kívüli és azt követő tényezőktől. Egy ilyen helyzet egyszerű lehetősége nem igazolhatja a szerzői jogi védelem megtagadását,

92 A fentiek összességére tekintettel a C-580/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját, 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a szerzői jogok megsértésének megállapításához azt kell eldönteni, hogy a védelem alatt álló mű kreatív elemeit felismerhető módon átvették-e az állítólagosan bitorló teljesítményben. A két ütköző teljesítmény által keltett azonos vizuális összbenyomás és az érintett mű eredeti jellegének mértéke nem releváns. Egy hasonló alkotás lehetősége nem igazolhatja a védelem megtagadását.

A költségekről

93 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróságok előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ezek a bíróságok döntenek a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet

a következőképpen kell értelmezni:

a formatervezésiminta-oltalom és a szerzői jogi védelem között nem áll fenn olyan főszabály-kivétel viszony, amelynek következtében az iparművészeti alkotások eredetiségének vizsgálata során magasabb követelményeket kellene támasztani, mint más műtípusok esetében.

2) A 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját, 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezések értelmében műnek minősül az olyan teljesítmény, amely alkotójának személyiségét tükrözi, és annak szabad és kreatív döntéseit fejezi ki. Nem csupán az alkotót az ezen teljesítmény létrehozásakor kötő különböző, különösen műszaki kötöttségek által diktált döntések nem szabadok és kreatívak, hanem azok sem, amelyek – bár szabadok – nem viselik az alkotó személyiségének lenyomatát, a teljesítménynek egyedi aspektust biztosítva. Az olyan körülmények, mint az említett alkotónak a kreatív folyamat során fennálló szándéka, inspirációs forrásai és szokásos formák használata, a hasonló önálló alkotás lehetősége vagy ugyanazon teljesítmény szakmai körök általi elismerése adott esetben figyelembe vehetők, de semmi esetre sem szükségesek, és nem is meghatározóak azon teljesítmény eredetiségének megállapításához, amelynek védelmét kérelmezik.

3) A 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját, 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a szerzői jogok megsértésének megállapításához azt kell eldönteni, hogy a védelem alatt álló mű kreatív elemeit felismerhető módon átvették-e az állítólagosan bitorló teljesítményben. A két ütköző teljesítmény által keltett azonos vizuális összbenyomás és az érintett mű eredeti jellegének mértéke nem releváns. Egy hasonló alkotás lehetősége nem igazolhatja a védelem megtagadását.

Aláírások